

Sygn. akt II Kzw 292/14

POSTANOWIENIE

Dnia 23 grudnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu - II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: Prezes SO Robert Pelewicz

Protokolant: st. sekr. sąd. Edyta Belczowska

po rozpoznaniu w dniu 23 grudnia 2014 r.

sprawy **J. I.** skazanego za przestępstwo z art. 178a§2 kk, na skutek zażalenia J. I. na postanowienie Sądu Rejonowego w Stalowej Woli w sprawie II Ko 1332/14 o odwołaniu rozłożenia na raty grzywny i kosztów sądowych orzeczonych w sprawie II K 29/12 Sądu Rejonowego w Tarnobrzegu,

na mocy art. 437§1 kpk w zw. z art.1§2 kkw,

p o s t a n o w i ł:

uchylić zaskarżone postanowienie i **przekazać** sprawę Sądowi I instancji

do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Tarnobrzegu z dnia 26 marca 2012 r. w sprawie II K 29/12 J. I. został skazany za popełnienie przestępstwa z art. 178a§2 kk m.in. na karę grzywny w wysokości 80 stawek dziennych, przy określeniu jednej stawki dziennej na kwotę 10 zł. Wyrokiem tym zasądzono ponadto od J. I. na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w łącznej kwocie 190 zł.

Postanowieniem II Ko 2476/13 z dnia 13 stycznia 2014 r. Sąd Rejonowy w Stalowej Woli rozłożył wobec skazanego J. I. orzeczoną karę grzywny oraz zasądzone koszty sądowe na 10 rat w wysokości 99 zł każda rata, płatnych do 25-go każdego następującego po sobie miesiąca począwszy od dnia 1 lutego 2014 r.

Skazany do chwili obecnej uiszczył 3 raty należne za miesiące od lutego do kwietnia 2014 r., po czym zaprzestał spłacania ustalonych przez Rząd Rejonowy rat.

Postanowieniem II Ko 604/14 z dnia 8 maja 2014 r. Sąd Rejonowy w Stalowej Woli postanowił nie odwoływać wobec skazanego rozłożenia kary grzywny i orzeczonych kosztów sądowych na raty, uznając, że taka decyzja Sądu byłaby przedwczesna.

Postanowieniem II Ko 1332/14 z dnia 21 listopada 2014 r. tenże Sąd Rejonowy odwołał na podstawie art. 50§2 kkw w zw. z art. 206§2 kkw rozłożenie na raty kary grzywny i kosztów sądowych orzeczonych wobec skazanego J. I. prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Tarnobrzegu z dnia 26 marca 2012 r. w sprawie II K 29/12.

Skazany złożył zażalenie na powyższe postanowienie Sądu Rejonowego, w którym podniósł, że w spłacaniu rat przeszkodziła mu choroba. Przez pewien czas pracował „na czarno”, ale pracodawca nie wypłacił mu całości ustalonego wynagrodzenia. Skazany pobrał jedynie zaliczki, które wpłacił na poczet zasądzonej kary w miesiącu marcu i kwietniu. Później skazany zachorował i nie mógł wykonywać pracy zarobkowej. Obecnie skazany utrzymuje się z zasiłku socjalnego, a od wczesnej wiosny ma obiecaną pracę dorywczą, dzięki której będzie w stanie spłacić resztę należności. Sytuacja materialno-bytowa skazanego jest bardzo trudna. Mieszka w letnim budynku bez światła i wody.

Skazany wniósł o odroczenie mu spłaty kary grzywny do miesiąca kwietnia 2015 r. oraz umorzenie kosztów sądowych w kwocie 190 zł orzeczonych wyrokiem II K 29/12 Sądu Rejonowego w Tarnobrzegu z dnia 26 marca 2012 r.

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu stwierdził, co następuje:

Zażalenie skazanego J. I. zasługuje na uwzględnienie, gdyż stanowisko Sądu meriti uznać należy za przedwczesne.

Na wstępie należy podkreślić, że zaskarżone postanowienie II Ko 1332/14 Sądu Rejonowego w Tarnobrzegu z dnia 21 listopada 2014 r. zapadło m.in. na mocy art. 50 § 2 kkw i Sąd Odwoławczy do zawartych w tym przepisie kwestii odnosi się w niniejszym postanowieniu.

Odnosząc się do meritum niniejszej sprawy – a więc do kwestii rozłożenia kar pieniężnych na raty - należy stwierdzić, że zgodnie z przepisem art. 50§2 kkw rozłożenie grzywny na raty można odwołać również wówczas, gdy skazany uchybił terminowi płatności choćby jednej raty, chyba że wykaze, iż nastąpiło to z przyczyn od niego niezależnych.

Na tle obecnie obowiązującego stanu prawnego przyjmuje się, że fakultatywne odwołanie rozłożenia grzywny na raty może nastąpić wówczas, gdy skazany uchybił terminowi płatności choćby jednej raty, chyba że wykaze, iż nastąpiło to z przyczyn od niego niezależnych, a art. 50 § 2 kkw zawiera domniemanie, że uchybienie w płatności raty grzywny nastąpiło z przyczyn zależnych od skazanego. Sąd nie musi zatem z urzędu ustalać przyczyn tego uchybienia i ma prawo odwołać rozłożenie grzywny na raty tylko na podstawie stwierdzonego faktu zaistnienia takiego uchybienia; ma jednak obowiązek dopełnić wszystkich wymogów procesowych (art. 22 § 1), które umożliwią skazanemu obronę przez wykazanie, że nie płacił rat z przyczyn od siebie niezależnych (pogorszenie sytuacji materialnej, wydarzenie losowe w rodzinie, choroba). Tak więc ciężar dowodu co do przyczyn uchybienia w płatności rat grzywny spoczywa na skazanym. Przyczyny niepłacenia rat skazany może udowadniać wszystkimi dostępnymi środkami dowodowymi, do których należy też zaliczyć jego wyjaśnienia. Sąd jednak w granicach określonych w art. 7 kpk, ocenia te dowody, ustala przyczynę niepłacenia przez skazanego rat grzywny i ocenia, czy przyczyny te były od skazanego zależne, czy też nie (por. Z. Hołda, K. Postulski, Komentarz do art.50 Kodeksu karnego wykonawczego, 2008.02.01, LEX /Arche 2008).

Przekładając powyższe na grunt przedmiotowej sprawy należy zaznaczyć, że :

- skazany P. I. nie przedstawił żadnych konkretnych dowodów, które potwierdzałyby fakt przebytej choroby bądź też jego trudną sytuację materialną,
- skazany stwierdził, że posiada perspektywę podjęcia pracy zarobkowej od wczesnej wiosny i spłatę rat mógłby podjąć od miesiąca kwietnia.

Rzecz jednak w tym, że Sąd meriti dokonał błędnej wykładni wskazanego wyżej normatywu w kontekście ustalonych w sprawie okoliczności sprawy, które stanowią przesłanki uzasadniające zajęcie definitywnego stanowiska procesowego. Przede wszystkim należy podkreślić – co błędnie wskazał Sąd meriti – że brak zawiadomienia Sądu o przyczynach zaprzestania płacenia rat grzywny nie można utożsamiać z brakiem wykazania, iż skazany uchybił płatności choćby jednej z rat z przyczyn od niego zależnych, w rozumieniu art. 50§2 in fine kkw. Konsekwencją tego błędnego założenia było uniemożliwienie skazanemu wykazania, że zaprzestanie płatności rat nastąpiło z przyczyn od niego niezależnych, gdyż Sąd meriti nie zawiadomił go o terminie posiedzenia i tym samym uniemożliwił wykazanie wspomnianej okoliczności, jak również w żaden inny sposób nie zweryfikował istnienia przesłanki z art. 50§2 in fine kkw, choćby poprzez analizę sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej skazanego, na podstawie wywiadu przeprowadzonego przez sądowego kuratora zawodowego. Stanowisko takie jest tym bardziej uzasadnione, że skazany w pisemnym uzasadnieniu sygnalizuje wiele sytuacji uzasadniających odmienną decyzję procesową Sądu meriti.

Nie negując na obecnym etapie postępowania wykonawczego, przede wszystkim z uwagi na brak jakichkolwiek okoliczności, które wskazywałyby na nieprawdziwość tego typu założeń, faktu choroby skazanego i pogorszenia w związku z tym jego sytuacji materialnej i osobistej - choć skazany nie przedstawił żadnych dowodów na poparcie swojej argumentacji, należy stwierdzić, że inne rozumienie kontekstu powołanego wyżej normatywu (jak np. Z. Hołda,

K. Postulski, Komentarz do art.50 Kodeksu karnego wykonawczego, 2008.02.01, LEX /Arche 2008), niż powyżej przedstawione przez Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu byłoby sprzeczne z treścią art. 2§1 pkt 1 i 2 kpk, art. 7 kpk oraz art. 92 kpk w zw. z art. 1§2 kkw, a następnie prowadziłyby do zaistnienia względnych przesłanek odwoławczych z art. 437§2 i 3 kpk w zw. z art. 1§2 kkw - tak jak w realiach rozpoznawanej sprawy.

Z powyżej przedstawionych względów Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu uznał, że decyzja Sądu Rejonowego w Stalowej Woli jest przedwczesna, a stanowisko co do zaistnienia przesłanki z art. 50§2 in fine kkw wymaga ponownego rozważenia na tle uzupełnionego materiału dowodowego. Po odwołaniu rozłożenia grzywny na raty będzie istniała m.in. możliwość zamiany grzywny na pracę społecznie użyteczną (art. 45§1 kkw), co w świetle trudnej sytuacji materialnej skazanego oraz wobec faktu pozostawania w okresie zimowym bez pracy, jest uzasadnione i racjonalne.

Przedstawione rozważania prowadzą dodatkowo do wniosku, że domniemanie wynikające z treści art. 50§2 in fine kkw, iż uchybienie w płatności raty grzywny nastąpiło z przyczyn zależnych od skazanego, może być obalone nie tylko przez samego skazanego, ale także i z urzędu przez orzekający w sprawie sąd.

W tym miejscu należy poinformować skazanego, że niezależnie od niniejszego postępowania sądowego w sprawie rozłożenia grzywny na raty skazany może złożyć oddzielny wniosek o umorzenie zasądzonych kar pieniężnych (art.51 §1 kkw), lub o odroczenie wykonania grzywny do Sądu Rejonowego w Stalowej Woli (Sądu I instancji). Skazany powinien jednak pamiętać, że to na nim spoczywa ciężar udowodnienia okoliczności, na które się powołuje.

Końcowo należy zaznaczyć, że wyrok II K 29/12 Sądu Rejonowego w Tarnobrzegu z dnia 26 marca 2012 r. skazujący J. I. za przestępstwo z art. 178a§2 kk uprawomocnił się w dniu 3 kwietnia 2012 r., a więc przed wprowadzeniem stosownych zmian na mocy art. 12 pkt 3 ustawy z dnia 27 września 2013 r. (Dz.U.2013.1247). Zmiany te weszły w życie z dniem 9 listopada 2013 r. Zatem jeśli nietrzeźwy rowerzysta został skazany przed zmianą przepisów za przestępstwo z art. 178a § 2 kk, zapadły w jego sprawie prawomocny wyrok skazujący pozostaje w mocy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Odwoławczy nie mógł pozytywnie ustosunkować się do zażalenia skazanego J. I.. Znalazło to swój wyraz w treści niniejszego postanowienia.

Uchylając zaskarżone postanowienie i przekazując sprawę do ponownego rozpoznania Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu działał w oparciu o art. 437 § 1 kpk, który to przepis z mocy art. 1 § 2 kkw znajduje swoje posiłkowe zastosowanie także w postępowaniu wykonawczym.